

PUOLANGAN kunnan

valmiussuunnitelman yleinen osa

Hyväksytty KH 15.12.2021 § 200

Versionhallinta:

Muutospäivä:	20.1.20	22.9.21			
Muutos:	päivitys	päivitys			
Muutoksen tekijä:	Aija-Mari Partala	Henri Pätsi			

SISÄLTÖ

1	Strateginen valmiussuunnitelma, varautuminen häiriötilanteisiin	2
1.1	Turvallisuuskulttuuri ja turvallisuudenhallinta kuntakonsernissa	2
1.2	Elintärkeät ja kriittiset toiminnot sekä niihin kohdistuvat uhkat.....	3
1.3	Varautumisen ja valmiussuunnittelun tarkoitus ja tavoitteet	5
1.3.1	Varautuminen ennaltaehkäisevänä toimintana	5
1.3.2	Elintärkeiden toimintojen ja palveluiden turvaaminen: jatkuvuussuunnittelu	5
1.3.3	Häiriötilanteen hallinnan ja johtamisen edellytysten turvaaminen	6
1.4	Lainsäädäntö ja ohjeet.....	6
1.5	Alueelliset ja kunnalliset uhka-arviot ja riskien arviointi.....	7
1.5.1	Kuntakonsernin yhteiset uhka-arviot	7
1.5.2	Poikkeusolojen uhkien arviointi	7
1.5.3	Toimialakohtaiset uhka-arviot ja riski- ja haavoittuvuusanalyysit.....	7
1.6	Valmiussuunnittelun vastuut ja vastuuhenkilöt kuntakonsernissa	7
1.7	Yhteistoiminta varautumisessa ja suunnitelmien yhteensovittaminen.....	9
1.8	Kuntakonsernin valmiussuunnitelmien yhteensovittaminen	10
1.9	Pelastuslaitoksen tuki valmiussuunnittelulle.....	10
2	Operatiivinen valmiussuunnitelma, häiriötilanteen hallinta.....	11
2.1	Häiriötilanteen hallinnan tehtävät ja tavoitteet.....	11
2.2	Johtamisjärjestelmä normaalioloissa	11
2.3	Kuntakonsernin johdon ja avainhenkilöstön hälyttämisen- ja informointijärjestelyt	13
2.4	Luottamushenkilöelinten informointi.....	13
2.5	Tehostetun johtamisen ja tilanteen seurannan käynnistäminen häiriötilanteessa	13
2.6	Johtaminen ja tilannetietoisuus	13
2.7	Pelastustoiminta, väestön suojaaminen ja yhteistoiminta pelastuslaitoksen kanssa	14
3	Poikkeusolojen valmiussuunnitelma, varautuminen poikkeusoloihin.....	15
3.1	Poikkeusolojen vaikutukset kunnan toimintaan ja toimintaedellytyksiin	15
3.1.1	Kunnat.....	15

1 Strateginen valmiussuunnitelma, varautuminen häiriötilanteisiin

1.1 Turvallisuuskulttuuri ja turvallisuudenhallinta kuntakonsernissa

Valmiussuunnitelman tarkoituksena on ohjata kunnan johtoa ja eri toimialoja kehittämään ja ylläpitämään elintärkeiden toimintojen edellyttämää suorituskykyä sekä antaa yhtenäiset perusteet toimialojen ja eri viranomastyöryhmittöiden suunnittelulle ja toteutukselle elintärkeiden toimintojen turvaamiseksi.

Tämä suunnitelma on tarkoitettu otettavaksi käyttöön normaaliolojen erityistilanteissa, häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa. Tämän suunnitelman mukaisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä päättää pormestari.

Valmiuslaki

Valmiuslaissa on säädetty varautumisvelvoite, johon valmiussuunnittelovelvoite sisältyy. Tavoitteena on sellaisten toimintaedellytysten luominen, että ainakin välttämättömimmistä tehtävistä voidaan kaikissa olosuhteissa suoriutua. Valmiussuunnittelun tulee kyetä vastaamaan kysymykseen, miten erilaisissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa voidaan yhteiskunnan ja edelleen kunnan elintärkeät tehtävät hoitaa rajallisilla voimavaroilla. Poikkeusoloihin varautumista johtaa, valvoo ja yhteen sovittaa valtioneuvosto sekä kukin ministeriö hallinnonalallaan.

Puolangan kunnan valmiussuunnitelma

Puolangan kunnan suunnitelmassa on kuvattu kunnan vastuulla olevien toimintojen lisäksi Kainuun pelastuslaitoksen vastuulla olevat toiminnot. Valmiussuunnitelmassa kuvataan kunnan kokonaisturvallisuusjärjestelmä, joka käsittää normaaliolot, häiriö- ja erityistilanteet ja poikkeusolot.

Puolangan kunnan valmiussuunnitelmaan sisältyy:

- Puolangan kunnan valmiussuunnitelman yleinen osa
- Yleisen osan yhteystietoliite
- Puolangan kunnan evakuoitusuunnitelma
- Vesihuollon valmiussuunnitelma / Puolangan kirkonkylän vesi- ja viemärlaitoksen riskienhallintasuunnitelma
- Puolangan kunnan riskikartoitus
- Riskiraportti (riskit suuruusluokittain)
- Päivittäistavarahuollon valmiussuunnitelma
- Sosiaali- ja terveystieteiden valmiussuunnitelma (Terveystalo)
- Sosiaali- ja terveystieteiden pandemiasuunnitelma (Terveystalo)
- Varhaiskasvatuksen valmiussuunnitelma (Touhula)

- Ruokahuollon valmiussuunnitelma (Compass Group)
- Tietoliikennepalveluja koskeva valmiussuunnitelma (ATEA)
- Puolangan SPR:n valmiussuunnitelma
- Ohje Puolangan kunnan väestönsuojien saattamiseksi toimintakuntoon
- Puolangan kunnan viestintä poikkeusoloissa
- Kiinteistökohtaiset pelastussuunnitelmat

Em. suunnitelmien lisäksi varautuminen perustuu seuraaviin asiakirjoihin:

- 1) Valtakunnallinen riskinarvio (Sisäministeriö)
- 2) Alueellinen riskinarvio (Kainuun pelastuslaitos 2018)
- 3) Kunnan varautumisen johtaminen (Kuntaliitto 2020)

Valmiussuunnitelmaa päivitetään tarvittaessa.

1.2 Elintärkeät ja kriittiset toiminnot sekä niihin kohdistuvat uhkat

Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategian uhkamallit ovat:

1. sähköisen infrastruktuurin häiriintyminen
2. väestön terveyden ja toimeentuloturvan vakava häiriintyminen
3. taloudellisen toimintakyvyn vakava häiriintyminen
4. suuronnettomuudet ja luonnon aiheuttamat onnettomuudet
5. ympäristöuhkat
6. terrorismi sekä järjestäytynyt- ja muu vakava rikollisuus
7. väestöliikkeisiin liittyvät uhkat
8. poliittinen, taloudellinen ja sotilaallinen painostus
9. sotilaallisen voiman käyttö

Yhteiskunnan turvallisuudesta huolehtiminen on valtiovallan keskeisimpiä tehtäviä. Valtioneuvoston periaatepäätöksessä yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta on kiinnitetty erityistä huomiota kansainväliseen ulottuvuuteen sekä varautumisen ja kriisijohtamisen toimijakentän laaja-alaisuuteen. Elinkeinoelämän ja järjestöjen merkitys osana yhteiskunnan varautumista ja häiriötilanteiden hallintaa korostuu. Myös kuntien rooli on tuotu esille aikaisempaa korostetummin samoin kuin aluehallintouudistuksen vaikutukset.

Periaatepäätöksessä nimetään ja määritellään yhteiskunnan elintärkeät toiminnot, niiden tavoitetilat sekä ministeriöille kuuluvat strategiset tehtävät.

Elintärkeät toiminnot ovat seuraavat:

- Valtion johtaminen
- Kansainvälinen toiminta

- Suomen puolustuskyky
- Sisäinen turvallisuus
- Talouden ja infrastruktuurin toimivuus
- Väestön toimeentuloturva ja toimintakyky
- Henkinen kriisinkestävyys

Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaan sisältyvät seuraavat uhkamallit ja häiriötilanteet:

- Voimahuollon vakavat häiriöt
- Tietoliikenteen ja tietojärjestelmien vakavat häiriöt
- Kyberuhkat
- Kuljetuslogistiikan vakavat häiriöt
- Yhdyskuntatekniikan vakavat häiriöt
- Elintarvikehuollon vakavat häiriöt
- Rahoitus ja maksujärjestelmän vakavat häiriöt
- Julkisen talouden rahoituksen saatavuuden häiriintyminen
- Väestön terveyden ja hyvinvoinnin vakavat häiriöt
- Suuronnettomuudet, luonnon ääri-ilmiöt ja ympäristöuhkat
- Terrorismi ja muu yhteiskuntajärjestystä vaarantava rikollisuus
- Rajaturvallisuuden vakavat häiriöt
- Poliittinen, taloudellinen ja sotilaallinen painostus
- Sotilaallisen voiman käyttö.

Monet uhkista ovat jo sellaisenaan poikkeusoloja tai voivat johtaa niihin. Yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuvat uhkat voivat esiintyä itsenäisinä tai samanaikaisesti usean muun kanssa. Niiden lähteitä, tarkkoja kohteita, tavoitteita, ilmenemisen laajuutta tai vaikutusten siirtymistä esitetyiltä tasoilta toiselle on vaikea ennustaa. Myös arviot uhkien toteutumisen todennäköisyydestä vaihtelevat ja voivat muuttua nopeastikin. Vakavin turvallisuustilanne, johon Suomi saattaisi joutua, liittyy maahan kohdistuvaan laajamittaiseen sotaan.

Kunnan elintärkeät ja kriittiset toiminnot ja palvelut ovat:

- Vesi- ja jätehuolto
- Perusterveydenhoito
- Sosiaaliturva- ja huolto
- Perusopetus
- Päivähoito
- Laitosten ja koulujen ruokahuolto
- Kunnan omistamien kiinteistöjen ja kokoontumispaikkojen ylläpito

- Kunnan operatiivinen johtaminen ja demokraattisen päätöksenteon minimi-
son turvaaminen
- Katu- ja tieverkosto
- Viestintä ja tiedotus
- Rahaliikenteen varmistaminen
- Energia
- Materiaalisen omaisuuden suojeleminen
- Kuituyhteyksien ja välttämättömien tietojärjestelmien ylläpito

1.3 Varautumisen ja valmiussuunnittelun tarkoitus ja tavoitteet

1.3.1 Varautuminen ennaltaehkäisevänä toimintana

Suomen kunnista, valtaosan päivittäin käyttämistämme palveluista järjestää kunta. Kunnallisia palveluja ovat esimerkiksi terveydenhuolto, perusopetus ja jätehuolto. Silloinkin, kun palveluiden järjestäminen on ulkoistettu yksityisen yrityksen tai kuntien yhteenliittymän hoidettavaksi, vastuu palvelujen tarjoamisesta on viime kädessä aina kunnalla.

Kunnan toiminta kriisitilanteissa perustuu lakisääteiseen valmiussuunnitteluun. Kunnan palveluista vastaavat toimialat, esimerkiksi opetustoimi, tekninen toimi ja sosiaalitoimi, laativat kukin omat suunnitelmansa kriisien varalle. Suunnitelmat kootaan yhteiseksi kunnan valmius- tai pelastussuunnitelmaksi. Tarvittaessa kunnat osallistuvat myös pelastustoimintaan yhdessä alueellisten pelastuslaitosten kanssa. Onnettomuuden sattuessa kunta huolehtii, että onnettomuuden uhrit saavat psykososiaalista tukea. Kunta saa tukea valmiussuunnittelunsa alueellisilta pelastuslaitoksilta ja valtion aluehallinnolta. Usein valmiussuunnitteluun osallistuu myös vapaaehtoisjärjestöjä, jotka täydentävät viranomaisten toimintaa kriisitilanteessa.

Kainuu kuuluu Pohjois-Suomen aluehallintoviraston (avi) toimialueeseen, josta toimintaa johdetaan. Kainuun palo- ja pelastustoiminta johdetaan Kajaanista, Kainuun pelastuslaitokselta. Hallinnollisesti Kainuun pelastuslaitos on Kajaanin kaupungin lautakunta.

1.3.2 Elintärkeiden toimintojen ja palveluiden turvaaminen: jatkuvuussuunnittelu

Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot muodostuvat asioista, jotka pitävät turvallisen arjen rattaat pyörimässä – esimerkiksi toimivasta oikeuslaitoksesta, riittävästä rajavartiosta, sujuvasta liikenteestä ja puhtaasta elinympäristöstä. Kun yhteiskunnan perustoiminnot ovat kunnossa, kriiseistä voidaan palata normaaliin tilaan.

liin elämään ilman, että koko yhteiskunnan perusta järkkyy. Elintärkeiden toimintojen merkityksen huomaa, jos jokin menee pahasti vikaan: sattuu vaikkapa laaja sähkökatko tai suuronnettomuus.

Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot on turvattava kaikissa tilanteissa, yhtä lailla elintärkeät toiminnot on otettu varautumistyön lähtökohdaksi. Siinä elintärkeiksi toiminnoiksi on määritelty:

- Valtion johtaminen
- Kansainvälinen toiminta
- Suomen puolustuskyky
- Sisäinen turvallisuus
- Talouden ja infrastruktuurin toimivuus
- Väestön toimeentuloturva ja toimintakyky
- Henkinen kriisinkestävyys

jatkuuus-

1.3.3 Häiriötilanteen hallinnan ja johtamisen edellytysten turvaaminen

Puolangan kunnan varautumistyötä häiriötilanteessa johtaa pormestari yhdessä kunnanhallituksen kanssa. Kunta saa tukea valmiussuunnitteluunsa alueelliselta pelastuslaitoksilta ja valtion aluehallinnolta.

Valmiussuunnittelun turvallisuustyöhön osallistuu vapaaehtoisjärjestöjä, jotka täydentävät viranomaisten toimintaa kriisitilanteessa. Puolangalla ne ovat mm. toimivat kyläyhdistykset ja SPR:n Puolangan osasto.

Valmiussuunnitelma tarkistetaan kunnanhallituksessa tarvittaessa, ja ajantasaiset yhteystiedot päivitetään vuosittain valmiussuunnittelun johtoryhmässä.

Kunnan toimivaltaiset viranomaiset on päätetty kuntalaissa, hallintosäädännössä sekä kunnanhallituksen ja lautakuntien delegointipäätöksissä. Viestinnässä noudatetaan normaaliolojen viestintäsuunnitelmaa. Häiriö- ja erityistilanteita varten on laadittu erillinen kriisiviestintäohje.

Varautumista johdetaan häiriötilanteiden aikana kunnantalolta tai muualta sopivasta kohteesta, jossa yhteydet toimivat ja poikkeusolojen aikana kunnan johtokeskuksesta. Kunta varmistaa, että sillä on käytössään tarpeelliset välineet ja varavoimalähde häiriötilanteiden ja poikkeusolojen varautumisen varalle.

1.4 Lainsäädäntö ja ohjeet

Varautumista koskevalla valmiuslainsäädännöllä pyritään tehostamaan poikkeusoloihin varautumista eri hallinnonaloilla. Tällainen lainsäädäntö takaa normaalioloissa tapahtuvan suunnittelun tasasuhtaisen edistymisen kaikilla hallinnonaloilla ja sopeuttaa eri alojen etukäteisvalmistelut yhtenäiseksi järjestelmäksi. Valmiussuunnitelman keskeisenä perustana ovat pelastuslaki, asetus pelastustoimesta, valmiuslaki, Yhteiskunnan turvallisuusstrategia, Valtioneuvoston

turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko sekä sisäisen turvallisuuden ohjelma.

1.5 Alueelliset ja kunnalliset uhka-arviot ja riskien arviointi

1.5.1 Kuntakonsernin yhteiset uhka-arviot

Kuntakonsernin merkittävimpiä uhkia ovat:

- sähköisen infrastruktuurin häiriintyminen
- ICT- ja kyberuhkat
- energian ja vedenjakelun häiriöt
- väestön terveyden ja toimeentuloturvan vakava häiriintyminen
- taloudellisen toimintakyvyn vakava häiriintyminen
- tulipalo, suuronnettomuudet ja luonnon aiheuttamat onnettomuudet

1.5.2 Poikkeusolojen uhkien arviointi

Kohdassa 1.2. on kuvattu yhteiskunnan turvallisuusstrategiaan sisältyvät uhkamallit ja häiriötilanteet. Kuvatut uhkat ja erityistilanteet voivat aiheuttaa häiriötilanteita myös kunnan toiminnoissa. Puolangan kunnassa on oma riskienarviointijärjestelmä. Hallintokunnat ja tytäryhtiöt kartoittavat ja arvioivat toimialansa riskit kerran vuodessa. Riskiarvioinnin yhteydessä työyhteisöt päivittävät riskiarviot, uhkat ja toimenpiteet riskien ehkäisemiseksi.

1.5.3 Toimialakohtaiset uhka-arviot ja riski- ja haavoittuvuusanalyysit

Kunnan toimialakohtaisten ja tytäryhteisöjen uhka-arviot on kuvattu riskien kartoittamisen yhteydessä. Valmiussuunnitelmaan on kuvattu uhkatilanteet ja suunnitelmat toiminnan suojaamisesta ja turvaamisesta. Riskianalyysinperusteella työyhteisöt tunnistavat olemassa olevat riskit ja haavoittuvuudet. Tunnistamisen jälkeen tehdään suunnitelmat toimenpiteistä riskien pienentämiseksi.

1.6 Valmiussuunnittelun vastuut ja vastuuhenkilöt kuntakonsernissa

Pormestari yhdessä kunnanhallituksen kanssa vastaa kunnan varautumisesta ja siihen sisältyvänä valmiussuunnittelusta. Pormestari asema ja rooli strategisena johtajana on keskeinen myös varautumiseen liittyvässä kehittämistyössä. Pormestari johtaa apunaan johtokeskushenkilöstö kunnan palvelujen ylläpitoa kunnan alueella. Väestönsuojeluun kuuluvat tehtävät sisällytetään valmiussuunnitelmaan. Kunta huolehtii näiden tehtävien valmistelujen koordinoinnista.

Keskeisiä tehtäviä ovat:

- kunnan vastuulla olevan valmiusorganisaatioiden perustaminen ja toimintavalmiuteen saattaminen
- yleisten väestönsuojien saattaminen käyttökuntoon ja tilapäisten suojarakenteiden rakentaminen
- viesti-, valvonta- ja hälytysjärjestelmien saattaminen toimintavalmiuteen
- kunnan asukkaisiin kohdistuva tiedotus ja valistus
- mahdollisten evakuoitien toteuttamiseen osallistuminen.

Kunnan valmiussuunnitelman yleisen osan päivitystä valvoo, organisoii ja koordinoi hallintojohtaja. Hallintojohtaja toimii myös valmiussuunnittelun yhteyshenkilönä. Valmiussuunnittelun yhteyshenkilö ohjeistaa myös valmiussuunnitelmien päivittämiseen liittyvät toimenpiteet sekä muodostaa tarvittaessa valmiussuunnitteluun liittyviä työryhmiä ja huolehtii tarvittavan yhteistoiminnan järjestämisestä turvallisuusviranomaisten sekä muiden tahojen kanssa. Kunnan johtoryhmä ohjaa valmiussuunnittelutyötä. Toimialajohtajat vastaavat oman osastonsa henkilöstön ohjeistamisesta sekä suunnitteluun liittyvästä koordinoinnista ja valvonnasta.

Puolangan kunnan valmiussuunnitelman yleisen osan hyväksyy kunnanhallitus. Tytäryhtiöiden suunnitelmat hyväksyy yhtiön hallitus. Suunnitelman hyväksymisen jälkeen tulee osastoilla ja tytäryhtiöissä huolehtia siitä, että kaikki keskeiset avainhenkilöt perehdytetään suunnitelman sisältöön ja toimintamalleihin. Suunnitelmat tulee toimittaa Puolangan kunnalle. Suunnitelman säännöllinen testaaminen erilaisin harjoituksin on tärkeää. Valmiussuunnitelmassa kuvataan kunnan kokonaisturvallisuusjärjestelmä, joka käsittää normaaliolojen häiriö- ja erityistilanteet sekä poikkeusolot.

Toimialuevastuuhenkilöt ovat seuraavat:

Varautumistehtävä	Vastuu	Suunnitelmat
Kunnan toimintojen varautumisen yhteensovittaminen	Pormestari ja hallintojohtaja	Kunnan valmiussuunnittelun yleinen osa Yleisen osan yhteystietoliite
Häiriötilanteiden hallinnan ja kriisijohtamisen toimintaedellytysten turvaaminen (koulut)	Sivistysjohtaja / rehtori	Kriisivalmiussuunnitelma yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa
Häiriötilanteiden ja poikkeusolojen viestintään varautuminen	Sivistysjohtaja	Kriisiviestinnän ohje
Toimialakohtainen varautuminen	Toimialajohtajat	Kunnan valmiussuunnittelun yleinen osa

		Yleisen osan yhteystietoliite Suunnitelma asiakirjojen suojaamisesta
Ruokahuolto	Tekninen johtaja / Compass Group	Ruokahuollon valmiussuunnitelma
Päivittäistavarahuolto	Tekninen johtaja	Päivittäistavarahuollon valmiussuunnitelma
Varhaiskasvatus	Sivistysjohtaja / Touhula	Varhaiskasvatuksen valmiussuunnitelma
Energiahuolto	Tekninen johtaja / Honkainfra	Honkainfran valmiussuunnitelma
Vesihuolto	Tekninen johtaja	Vesihuollon valmiussuunnitelma / Puolangan kirkonkylän vesi- ja viemärlaitoksen riskienhallintasuunnitelma
Asuminen	Tekninen johtaja / KOY Puolangan Vuokratalot, KOY Puolangan Yhtyneet Virastot	Kiinteistökohtaiset pelastussuunnitelmat
Sosiaali- ja terveyspalvelut	Hallintojohtaja	Sosiaali- ja terveyspalvelujen valmiussuunnitelma (Terveystalo) Sosiaali- ja terveyspalvelujen pandemiasuunnitelma (Terveystalo)

1.7 Yhteistoiminta varautumisessa ja suunnitelmien yhteensovittaminen

Yhteistoimintaviranomaiset ja tahot voivat tarvittaessa tukea kuntaa omien tehtäviensä sallimissa rajoissa. Myös kunnan eri toimialat voivat tukea muiden viranomaisten toimintaa. Tarvittaessa kunnan johtokeskukseen asetetaan viranomaisten toimesta yhteyshenkilö (vrt. pelastustoimi), jonka kautta yhteydenpito ja muiden yksityiskohtien sopiminen suoritetaan. Keskeisiä yhteistyöviranomaisia ja tahoja ovat: Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, Kainuun pelastuslaitos, Oulun poliisilaitos, Häätäkeskuslaitos, Puolustusvoimat (Kainuun Prikaati), Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Metsäkeskus, Puolangan seurakunta, Kajave, Vaapaehtoinen pelastuspalvelu VAPEPA, SPR.

Yhteydet kansalaisjärjestöihin, seurakuntaan, viranomaisiin ja elinkeinoelämään on kerrottu tarkemmin tässä asiakirjassa myöhemmissä luvuissa.

1.8 Kuntakonsernin valmiussuunnitelmien yhteensovittaminen

Tytäryhteisöjen valmiussuunnitelmat sovitetaan yhteen kunnan valmiussuunnitelmien kanssa.

1.9 Pelastuslaitoksen tuki valmiussuunnittelulle

Kainuun pelastuslaitoksen tehtävänä on tukea kuntia valmiussuunnittelussa sekä huolehtia vastuulleen kuuluvien tehtävien valmiussuunnittelusta sekä yhteen sovittaa eri viranomaisten valmiussuunnittelua.

2 Operatiivinen valmiussuunnitelma, häiriötilanteen hallinta

2.1 Häiriötilanteen hallinnan tehtävät ja tavoitteet

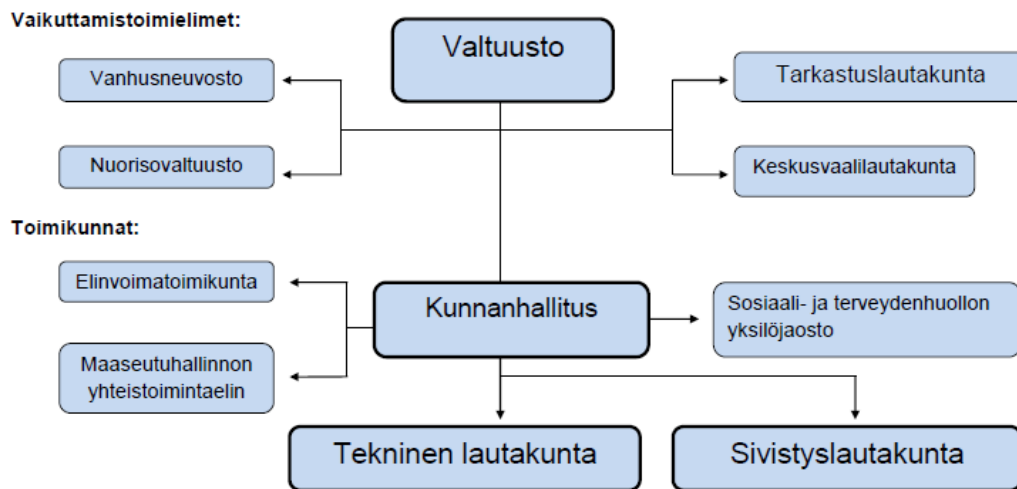
Häiriötilanteen hallinnan keskeiset tavoitteet ja tehtävät ovat seuraavat:

- tilannekuvan muodostaminen
- kunnan asukkaiden ja siellä oleskelevien turvallisuuden ja hyvinvoinnin varmistaminen
- häiriötilanteen seurausten minimointi
- kunnan johtamis- ja toimintakyvyn ylläpitäminen
- kunnan toimintojen ja yhteistyötahojen toiminnan yhteensovittaminen
- kunnan tuottamien elintärkeiden toimintojen ja palvelujen tuottamisen edellytysten varmistaminen ja siihen liittyvä päätöksenteko
- pelastustoimen ja muiden viranomaisten tukeminen
- yhteydenpito ja tiedon välittäminen muille viranomaisille ja yhteistyötahoille
- tilanteen edellyttämän viestinnän organisoiminen henkilöstölle, kuntalaisille ja muille osallisille
- ohjeiden antaminen väestölle.

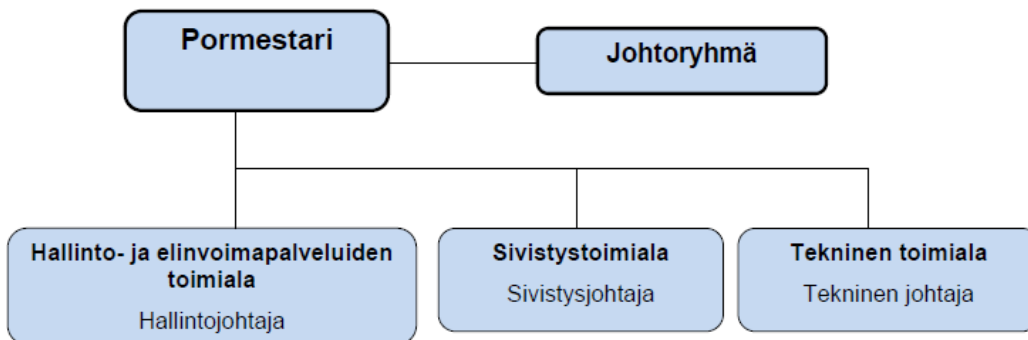
2.2 Johtamisjärjestelmä normaalioloissa

Kunnan toimielimiä ovat valtuuston lisäksi kunnanhallitus, lautakunnat sekä vaikuttamistoimielimet. Kunnan toiminnot jakaantuvat kolmeen eri toimialaan: hallinto- ja elinvoimapalveluiden toimiala, sivistystoimiala ja tekninen toimiala. Kunnan luottamushenkilö- ja hallinto-organisaatio on kuvattu alla.

LUOTTAMUSHENKILÖORGANISAATIO

PALVELUORGANISAATIO

2.3 Kuntakonsernin johdon ja avainhenkilöstön hälyttämisen- ja informointijärjestelyt

Kunnan häiriötilanteiden ja poikkeusolojen johtoryhmä koostuu kunnan johtoryhmästä, jota tarvittaessa laajentaa eri asiantuntijoilla.

2.4 Luottamushenkilöelinten informointi

Luottamushenkilöiden informointi laajemmissa häiriötilanteissa on tarpeen. Vaikka luottamushenkilöillä ei ole häiriötilanteessa varsinaista operatiivista roolia, keskeisten luottamushenkilöiden on syytä tietää perustiedot häiriötilanteesta ja sen hallintaan liittyvistä toimenpiteistä. Kunnan luottamushenkilöiden informoinnista vastaa pormestari tai hänen sijaisensa hallintojohtaja. Luottamushenkilöille kerrotaan tapahtumista kaikissa tapauksissa. Lyhyiden häiriötilanteiden jälkeen informointi tapahtuu pääsääntöisesti kunnanhallituksen kokouksen yhteydessä. Vakavampien häiriötilanteiden aikana informointi tapahtuu samanaikaisesti valtuuston ja hallituksen puheenjohtajille. Tarvittaessa toimialajohtajat informoivat oman lautakuntansa puheenjohtaja ja/tai lautakunnan jäseniä.

2.5 Tehostetun johtamisen ja tilanteen seurannan käynnistäminen häiriötilanteessa

Häiriötilanteiden päätöksenteko tapahtuu kunnassa normaalien toimintavaltuuksien ja päätöksentekojärjestelmän puitteissa. Häiriötilanteiden ja poikkeusolojen johtoryhmä muodostaa kunnan toimintojen osalta häiriötilanteen hallinnassa keskeisen toiminnallisen osan. Johtamisen ja tilanteen seurannan käynnistämisen järjestelyt ovat kuvattu johtokeskuksen toimintaohjeessa.

Normaaliaikojen häiriö- ja erityistilanteissa kunnan eri osastot vastaavat toimialaansa kuuluvien tehtävien hoitamisesta sekä siihen liittyvästä johtamistoiminnasta.

Valmiusorganisaation toiminnan pääperiaatteet muodostuvat seuraavasti: kunnan valmiusorganisaatio koostuu kunnan johtoryhmän ja johtoryhmään nimeytyistä tarvittavista yhteistyötahojen edustajista. Valmiusorganisaatio ja sen johtoryhmä rakentuvat normaaliajan organisaation varaan. Samat henkilöt hoitavat tehtäviä normaalioloista poikkeusoloihin.

2.6 Johtaminen ja tilannetietoisuus

Tilannekuvan saamiseksi selvitetään:

1. Mitä on tapahtunut ja missä
2. Kuka on aktiivinen toimija, ensisijainen, toissijainen

3. Häiriötilanteen vaikutukset yhteisölle, asukkaille
4. Toimenpiteet ja niistä tiedottaminen

Normaaliolojen häiriötilanne ja laaja yksittäinen erityistilanne vaativat keskitettyä johtamista, toiminnan yhteensovittamista ja tilannekuvan muodostamista.

2.7 Pelastustoiminta, väestön suojaaminen ja yhteistoiminta pelastuslaitoksen kanssa

Päätös väestön suojaamisesta tulee pelastusviranomaiselta. Suojaaminen voi olla yksittäisten asukkaiden, talojen tai kylän asukkaiden evakuoiminen. Vaaran uhatessa kuntalaiset suojataan energiahuollon häiriöiden aikana.

3 Poikkeusolojen valmiussuunnitelma, varautuminen poikkeusoloihin

JULKISUUSSL 23 §

- poikkeusolojen asiakirjat ovat salassa pidettäviä.
- myös valmiussuunnittelutieto on salassa pidettävää näiltä osin.

3.1 Poikkeusolojen vaikutukset kunnan toimintaan ja toimintaedellytyksiin

Valtion ja kuntien viranomaisten tulee varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa valmiussuunnitelmilla ja etukäteisvalmisteluilla. Poikkeusolot toteaa tasavallan presidentti yhdessä valtioneuvoston kanssa.

Poikkeusoloja ovat:

- Suomeen kohdistuva aseellinen hyökkäys ja sen välitön jälkitila
- Suomeen kohdistuva aseellisen hyökkäyksen uhka
- väestön toimeentuloon tai maan talouselämän perusteisiin kohdistuva erityisen vakava tapahtuma tai uhka
- erityisen vakava suuronnettomuus ja sen välitön jälkitila
- sekä vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti.

Valmiuslain nojalla viranomaisille voidaan antaa sellaisia välttämättömiä toimivaltuuksia, joiden tarkoituksena on suojata väestöä sekä turvata sen toimeentulo ja maan talouselämä, ylläpitää oikeusjärjestystä, perusoikeuksia ja ihmisoi-keuksia sekä turvata valtakunnan alueellinen koskemattomuus ja itsenäisyys. Laajempia toimivaltuuksia voidaan käyttää poikkeusoloissakin vain, jos tilanne ei ole hallittavissa viranomaisten normaalein toimivaltuuksin.

3.1.1 Kunnat

Valtaosan päivittäin käyttämistämme palveluista järjestää kunta. Kunnallisia palveluja ovat esimerkiksi terveydenhuolto, perusopetus ja jätehuolto. Silloinkin, kun palveluiden järjestäminen on ulkoistettu yksityisen yrityksen tai kuntien yhteenliittymän hoidettavaksi, vastuu palvelujen tarjoamisesta on viime kädessä aina kunnalla.

Kunnan toiminta kriisitilanteissa perustuu lakisääteiseen valmiussuunnitteluun. Kunnan palveluista vastaavat toimialat, esimerkiksi opetustoimi, tekninen toimi ja sosiaalityö, laativat kukin omat suunnitelmansa kriisien varalle. Suunnitelmat kootaan yhteiseksi kunnan valmius- tai pelastussuunnitelmaksi. Tarvittaessa kunnat osallistuvat myös pelastustoimintaan yhdessä alueellisten pelastuslaitosten kanssa. Onnettomuuden sattuessa kunta huolehtii, että onnettomuuden uhrit saavat psykososiaalista tukea.

Varautumistyötä johtaa kunnanjohtaja/pormestari yhdessä kunnanhallituksen kanssa. Kunta saa tukea valmiussuunnitteluunsa alueellisilta pelastuslaitoksilta ja valtion aluehallinnolta. Usein valmiussuunnitteluun osallistuu myös vapaaehtoisjärjestöjä, jotka täydentävät viranomaisten toimintaa kriisitilanteessa.